

Mål T-176/01

Ferriere Nord SpA mot Europeiska gemenskapernas kommission

”Statligt stöd — Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till skydd för miljön — Stålindustriföretag — Produkter som omfattas av EG-fördraget — Godkänt stödprogram — Nytt stöd — Inledande av det formella förfarandet — Frister — Rätten till försvar — Berättigade förväntningar — Motivering — Gemenskapsriktlinjernas tillämplighet i tiden — Investeringens miljösyfte”

Förstainstansrättens dom (fjärde avdelningen i utökad sammansättning) av den 18 november 2004 II - 3937

Sammanfattning av domen

1. *Statligt stöd — Allmänt stödprogram som godkänts av kommissionen — Enskild stödåtgärd som påstås omfattas av godkännandet — Kommissionens undersökning — Bedömning i första hand mot bakgrund av beslutet om godkännande och i andra hand mot bakgrund av fördraget — Stöd som utgör en strikt och förutsebar tillämpning av villkoren som fastställts i beslutet om godkännande— Stöd som omfattas av det befintliga stödprogrammet*

(Artiklarna 87 EG och 88 EG)

2. *EKSG — Stöd till stålindustrin — Stödprojekt — Kommissionens undersökning — Fastställande genom artikel 6.6 i beslut 2496/96 av en tidsfrist för att inleda det formella granskningsförfarandet — Omfattning
(Beslut 2496/96, artikel 6.6)*

3. *Statligt stöd — Administrativt förfarande — Rätten för berörda parter att yttra sig — Ändring i tillämpliga gemenskapsriktlinjer under förfarandet — Kommissionens skyldighet vid tillämpning av nya principer
(Artikel 88.2 EG)*

4. *Statligt stöd — Stödprojekt — Kommissionens undersökning — Iakttagande av principen om skydd för berättigade förväntningar — Kommissionens skyldighet att i sitt slutliga beslut beakta uppgifterna i sitt beslut att inleda granskningsförfarandet*

5. *Statligt stöd — Administrativt förfarande — Stödets förenlighet med den gemensamma marknaden — Bevisbördan åligger den som beviljar stödet och den potentiella stödmottagaren
(Artikel 88.2 EG)*

6. *Statligt stöd — Administrativt förfarande — Stödprojekt till en investering av ett företag inom stålindustrin som tillverkar produkter som omfattas av EKSG-fördraget och andra produkter som inte omfattas därav — Stödprojekt som anmälts två gånger efter varandra, den ena anmälan med stöd av EKSG-fördraget och den andra med stöd av EG-fördraget — Det förhållandet att kommissionen sökte fastställa den rättsliga grund som skulle ligga till grund för dess beslut — Tillåtet med hänsyn till principen om god förvaltnings sed*

7. *Statligt stöd — Förbud — Undantag — Miljöskydd — Kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning — Möjlighet att anta riktlinjer — Bindande verkan — Domstolsprövning
(Artiklarna 6 EG och 87 EG)*

8. *Statligt stöd — Stödprojekt — Kommissionens undersökning — Nya gemenskapsriktlinjer — Omedelbar tillämpning — Tillämpning på planerat stöd som anmälts innan riktlinjerna offentliggjordes och som fortfarande är föremål för prövning*

9. *Statligt stöd — Förbud — Undantag — Miljöskydd — Gemenskapsriktlinjer — En investering som kan berättiga till miljöskyddsstöd — Kriterium — Syfte — Förbättrade miljöprestanda*

1. När kommissionen har att ta ställning till en enskild stödåtgärd som påstås ha beviljats med tillämpning av ett tidigare godkänt stödprogram, får den inte utan vidare granska denna åtgärd direkt i förhållande till fördraget. Den skall innan den inleder ett förfarande först kontrollera att stödet omfattas av det allmänna stödprogrammet och uppfyller villkoren som fastställts i beslutet om godkännande av detta program. Om kommissionen inte gick till våga på detta sätt skulle den vid granskningen av varje enskild stödåtgärd kunna ändra sitt beslut om godkännande, vilket redan förutsatte en granskning i förhållande till artikel 87 EG. Därigenom skulle kommissionen kunna riskera att handla i strid med principen om skydd för berättigade förväntningar och principen om rättssäkerhet. Ett stöd som utgör en strikt och förutsebar tillämpning av villkoren som fastställts i beslutet om godkännande av det allmänna stödprogrammet anses alltså utgöra ett befintligt stöd. Kommissionen behöver inte underrättas om ett sådant stöd, och stödet behöver inte undersökas i enlighet med artikel 87 EG.

(se punkt 51)

2. I artikel 6.6 i beslut 2496/96 om gemenskapsregler för statligt stöd till

stålindustrin anges en tidsfrist på två månader efter vilken, om något formellt förfarande inte inletts, de planerade stödåtgärderna får genomföras under förutsättning att medlemsstaten i förväg underrättat kommissionen om sin avsikt härom. Genom denna bestämmelse fastställs det inte någon tidsfrist för kommissionen som, om den överskrids, innebär att kommissionen förlorar sin behörighet. Bestämmelsen innebär, i enlighet med principen om god förvaltningssed, att kommissionen anmodas agera med skyndsamhet och att den berörda medlemsstaten får genomföra stödåtgärderna efter två månader, under förutsättning att den i förväg informerat kommissionen härom.

(se punkt 62)

3. Om kommissionen, vid bedömningen av huruvida ett statligt stöd är förenligt med den gemensamma marknaden, tillämpar gemenskapsriktlinjer som ersatt

dem som var i kraft vid den tidpunkt då de berörda parterna, i den mening som avses i artikel 88.2 EG, yttrade sig, skall kommissionen, om den avser att grunda sitt beslut på nya principer, bereda de berörda parterna tillfälle att yttra sig däröver. I annat fall åsidosätter kommissionen de berörda parternas processuella rättigheter.

(se punkt 75)

4. Principen om skydd för berättigade förväntningar innebär att kommissionen, under granskningsförfarandet avseende ett statligt stöd, beaktar de berättigade förväntningar som uppgifter i beslutet att inleda granskningsförfarandet kan ha gett upphov till och att den sedan inte grundar sitt slutliga beslut på att uppgifter saknas, vilka uppgifter de berörda parterna, med hänsyn till vad kommissionen angett i beslutet att inleda granskningsförfarandet, inte ansåg sig behöva inge.

(se punkt 88)

5. Även om kommissionen, när den beslutar inleda det formella förfarandet, är skyldig att klart ange varför den tvivlar på att stödet är förenligt med den gemensamma marknaden för att med-

lemsstaten och berörda parter skall kunna bemöta detta på bästa sätt, ankommer det på medlemsstaten och den potentiella stödmottagaren att lägga fram sina argument för att visa att det planerade stödet motsvarar de undantag som föreskrivits genom tillämpning av fördraget. Syftet med det formella förfarandet är nämligen att kommissionen skall informeras om samtliga faktiska omständigheter i ärendet.

(se punkterna 93 och 94)

6. När det gäller ett planerat stöd till förmån för ett företag inom stålindustrin som tillverkar både produkter som omfattas av EKSG-fördraget och produkter som inte omfattas av nämnda fördrag, och företaget inte för separat bokföring för de båda verksamheterna, kan kommissionen inte hållas ansvarig för förfarandefel, vilka skulle utgöra ett åsidosättande av principen om god förvaltningssed, för att den sökte fastställa den rättsliga grund som skulle ligga till grund för dess beslut, eftersom det vid första anblicken inte var klart huruvida investeringen som skulle beviljas stöd hörde till EKSG-fördraget eller till EG-fördraget, och eftersom samma planerade stöd anmälades två gånger till kommissionen, varje anmälan med stöd av ett av fördragen, och det under alla förhållanden ankom på kommissionen att kontrollera att stödet inte riskerade gynna andra verksamheter än dem för vilka stödet skulle beviljas.

(se punkterna 99–101)

7. Frågan huruvida ett planerat miljöskyddsstöd är förenligt med den gemensamma marknaden skall bedömas enligt bestämmelserna i artiklarna 6 EG och 87 EG och inom ramen för de gemenskapsriktlinjer som kommissionen tidigare antagit avseende en sådan granskning. Kommissionen är nämligen bunden av de gemenskapsriktlinjer och de meddelanden som den antar beträffande kontroll av statligt stöd, i den mån som de inte avviker från reglerna i fördraget och accepteras av medlemsstaterna. Berörda parter kan således åberopa dessa, och förstainstansrätten skall pröva huruvida kommissionen, när den fattade det ifrågasatta beslutet, följde de bestämmelser som den ålagt sig själv.

(se punkt 134)

8. När det av nya gemenskapsriktlinjer för statligt stöd framgår att de träder i kraft när de offentliggörs och att kommissionen har att tillämpa bestämmelserna i dessa på alla anmälda stödplaner, även om de anmälts före detta offentliggörande, är kommissionen skyldig att tillämpa riktlinjerna för att fatta sitt beslut rörande en stödplan som är föremål för ett formellt granskningsförfarande som ännu inte avslutats. Denna omedelbara tillämpning bygger på bestämmelserna i artikel 254.2 EG angående ikraftträdande av rådets och kommissionens förordningar och direktiv och är förenlig med principen om skydd för berättigade

förväntningar, vilken, liksom rättssäkerhetsprincipen, gäller situationer som uppstått och inte en interimssituation, såsom situationen då en medlemsstat har anmält ett planerat nytt stöd till kommissionen och avvaktar resultatet av kommissionens prövning.

(se punkterna 137–139)

9. Frågan huruvida statligt stöd till miljöskydd kan beviljas enligt gemenskapsbestämmelserna avgörs av syftet med den investering för vilken det ansöks om stöd. I riktlinjerna från år 2001, vilka i detta hänseende är identiska med riktlinjerna från år 1994, nämns således investeringar vilkas syfte är att minska eller ta bort föroreningar och olägenheter eller att anpassa produktionsmetoderna. Vidare anges att endast de ytterligare investeringskostnader som avser miljöskyddet berättigar till stöd. För att miljöskyddsstöd skall beviljas för en investering som har bland annat ekonomiska orsaker, krävs det att dessa orsaker i sig inte räcker till för att rättfärdiga investeringen såsom den utformats.

Av systematiken i riktlinjerna från år 2001, som i detta hänseende är densamma som den i riktlinjerna från år

1994, följer att inte alla investeringar för att anpassa en anläggning efter normer — oavsett om dessa är bindande eller inte, eller om det är fråga om nationella normer eller gemenskapsnormer — som går längre än sådana normer, eller som görs även om normer saknas, berättigar till stöd. Endast investeringar vars mål är just förbättrade miljöprestanda berättigar till stöd. Det saknar följaktligen betydelse att investeringen medför förbättringar vad gäller miljöskydd eller vad gäller arbetstagarnas hälsa och säkerhet. Det är visserligen möjligt att en planerad åtgärd kan ha till syfte såväl att förbättra den ekonomiska produktiviteten som att skydda miljön. Detta sista syfte kan man dock inte sluta sig till av enbart det konstaterandet att den nya utrustningen har mindre negativ inverkan på miljön än den äldre. Det kan nämligen vara enbart en sidoeffekt av att man byter

teknologi av ekonomiska skäl eller av att uttjänt materiel byts ut. För att det i ett sådant fall skall anses att den investering som åtnjutit stöd delvis är motiverad av miljöhänsyn måste det visas att samma ekonomiska effektivitet skulle ha kunnat uppnås genom en mindre dyr utrustning som dock var mer skadlig för miljön.

Frågan är således inte huruvida investeringen innebär miljöförbättringar eller huruvida den går längre än gällande miljönormer, utan i första hand huruvida investeringen gjorts just för att medföra sådana förbättringar.

(se punkterna 147–152)